

**Wyrok z dnia 13 czerwca 1995 r.
I PRN 29/95**

Nauczyciel, z którym rozwiązano stosunek pracy w trybie art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. Nr 3, poz. 19 ze zm.) ma prawo do odprawy pieniężnej, przewidzianej w ust. 2 tego artykułu, choćby niezwłocznie podjął inne zatrudnienie.

Przewodniczący SSN: Walerian Sanetra, Sędziowie SN: Adam Józefowicz (sprawozdawca), Jadwiga Skibińska-Adamowicz,

Sąd Najwyższy, z udziałem prokuratora Stefana Trautsołta, po rozpoznaniu w dniu 13 czerwca 1995 r. sprawy z powództwa Krzysztofa P. przeciwko Kuratorium Oświaty w P. o odprawę, na skutek rewizji nadzwyczajnej Ministra Sprawiedliwości [...] od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu z dnia 24 listopada 1994 r. [...]

o d d a l i ł rewizję nadzwyczajną

U z a s a d n i e n i e

Powód Krzysztof P. wystąpił z powództwem przeciwko Kuratorium Oświaty w P. o zasądzenie kwoty 17.760.000 zł z ustawowymi odsetkami od 31 sierpnia 1993 r. z tytułu odprawy w związku z likwidacją Państwowego Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w O.

Pozwane Kuratorium Oświaty w P. wniosło o oddalenie powództwa, twierdząc, że nie nastąpiło rozwiązanie stosunku pracy z powodem, wobec przeniesienia powoda z dniem 1 września 1993 r. na własną prośbę do pracy w Państwowym Ośrodku Wychowawczym w A. po uprzednim skierowaniu oferty pracy przez Kuratorium. W związku z tym powodowi nie przysługuje odprawa.

Sąd Rejonowy- Sąd Pracy w Poznaniu wyrokiem z dnia 20 czerwca 1994 r., [...] zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 17.760.000 zł z ustawowymi odsetkami za okres od 1 września 1993 r. Sąd Rejonowy ustalił, że powód był zatrudniony w Państwowym Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w O. w charakterze wychowawcy od 1971 r. W związku z decyzją Kuratorium Oświaty i Wychowania w P. z dnia 26 lutego 1993 r. o likwidacji tego Ośrodka Wychowawczego z dniem 31 sierpnia 1993 r., powodowi zaproponowano podjęcie od 1 września 1993 r. zatrudnienia w P.M.O.W. w A. Powód przyjął tę propozycję. Zdaniem Sądu Rejonowego, na skutek likwidacji szkoły został rozwiązany z powodem stosunek pracy. Nie było to przeniesienie, o którym mowa w art. 18 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. Nr 3, poz. 19 ze zm.). Dlatego z mocy art. 20 ust. 1 Karty Nauczyciela w brzmieniu ustawy z dnia 5 czerwca 1992 r. o zmianie ustawy - Karta Nauczyciela (Dz. U. Nr 53, poz. 252) - zdaniem Sądu I instancji - powód nabył prawo do odprawy pieniężnej. Sąd uznał, że powoływanie się przez stronę pozwaną na art. 18 Karty Nauczyciela jest próbą obejścia prawa. Skorzystanie przez powoda z oferty pracy nie pozbawia go

prawa do sześciomiesięcznej odprawy. Sąd Rejonowy zwrócił uwagę na to, że w razie likwidacji szkoły art. 20 Karty Nauczyciela przewiduje prawo wyboru nauczyciela, gdyż ma on możliwość wystąpienia o przeniesienie w stan nieczynny albo uzyskania odprawy pieniężnej. W niniejszej sprawie powód domagał się odprawy, od wypłacenia której zakład pracy nie może się uwolnić.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu po rozpoznaniu rewizji pozwanego wyrokiem z dnia 24 listopada 1994 r., [...] oddalił rewizję. W uzasadnieniu swego orzeczenia Sąd Wojewódzki uznał, że Sąd I instancji trafnie wskazał, że na skutek likwidacji Ośrodka Wychowawczego w O. wystąpiła konieczność podjęcia przez zakład pracy działań, o których mowa w art. 20 ust. 1 Karty Nauczyciela. Dyrektor tego Ośrodka powinien rozwiązać z zatrudnionymi nauczycielami stosunek pracy lub na ich wniosek przenieść ich w stan nieczynny. Umocowanie do tych działań dawał dyrektorowi przepis art. 39 ust. 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. Nr 95, poz. 425). Niedokonanie tego przez dyrektora zakładu nie unicestwia faktu, iż dotychczasowy stosunek pracy powoda został rozwiązany wskutek likwidacji Ośrodka i doszło do nawiązania nowego stosunku pracy z innym zakładem pracy, co przyznaje w swej rewizji skarżący. Jest to sprzeczne z drugą tezą rewizji, według której doszło do przeniesienia służbowego powoda, co wskazywałoby na kontynuowanie dotychczasowego stosunku pracy. Ponadto akta osobowe powoda nie zawierają decyzji o przeniesieniu, która winna być wydana, gdyby takie nastąpiło. Sąd rewizyjny stwierdził, że przepis art. 18 Karty Nauczyciela stał się w oderwaniu od przyczyn, instrumentem pozwanego do pozbawienia nauczycieli gwarantowanych im przez prawo świadczeń. W przekonaniu tego Sądu zastosowanie przez pozwanego w niniejszej sprawie instytucji wymienionej w art. 18 Karty Nauczyciela stanowi niedopuszczalne nadużycie prawa przez pozwanego. Zapewnienie przez władze szkolne powodowi możliwości podjęcia pracy w innym zakładzie pracy, nie pozbawia go prawa do odprawy, podobnie jak również porównanie przez rewidującego "przeniesienia nauczyciela" do konstrukcji porozumienia międzyzakładowego, którego przesłanki nie występują w sprawie. Ponadto Sąd II instancji zwrócił uwagę na to, że nie można mówić w sprawie o "przeniesieniu nauczyciela" do innej szkoły, skoro takiej decyzji Kurator Oświaty nie podjął.

Od powyższego wyroku Minister Sprawiedliwości wniósł rewizję nadzwyczajną, w której zarzucił rażące naruszenie przepisu art. 20 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela [...]. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Poznaniu z dnia 20 czerwca 1994 r., [...] i oddalenie powództwa. Zdaniem rewidującego, nauczycielowi nie może przysługiwać odprawa pieniężna z tytułu zmiany miejsca wykonywania pracy, bo celem odprawy jest ekonomiczne zabezpieczenie nauczyciela na okres związany z poszukiwaniem pracy po rozwiązaniu z nim stosunku pracy, jeżeli nie korzysta z przeniesienia w stan nieczynny.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rewizja nadzwyczajna jest bezzasadna.

W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd Wojewódzki dokładnie przeanalizował i wszechstronnie rozważył zebrany materiał dowodowy w sprawie oraz uznał, że Sąd Rejonowy-Sąd Pracy dokonał prawidłowych ustaleń, które znajdują oparcie w tym

materiale. Sądy obu instancji trafnie przyjęły, że w okolicznościach sprawy nastąpiło rozwiązanie stosunku pracy z powodem na skutek całkowitej likwidacji Państwowego Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w O. z dniem 31 sierpnia 1993 r. Sąd Najwyższy podziela stanowisko Sądów obu instancji, że zaniechanie przez dyrektora zakładu rozwiązania z powodem stosunku pracy nie unicestwia faktycznego rozwiązania tego stosunku wskutek likwidacji zakładu pracy. Prawdłowo Sądy obu instancji uznały, że brak aktu przeniesienia służbowego powoda do innego zakładu pracy w innej miejscowości wyłącza możliwość przyjęcia w sprawie przeniesienia służbowego powoda w trybie art. 18 Karty Nauczyciela. Wskazanie powodowi możliwości zatrudnienia w innym zakładzie pracy nie może zastąpić aktu przeniesienia powoda, wydanego przez właściwy organ podmiotu zatrudniającego nauczyciela w nowym miejscu pracy. Do dokonania tej czynności prawnej nie ma kompetencji Kurator Oświaty nadzorujący Państwowe Młodzieżowe Ośrodki Wychowawcze w O. i A. Potwierdza to fakt zawarcia umowy o pracę przez powoda w nowym miejscu pracy, która to umowa - wbrew jej treści - nie może być potraktowana jako akt kontynuacji dotychczasowego stosunku służbowego. W tej sytuacji należy uznać za chybione zarzuty rewizji nadzwyczajnej kwestionujące ocenę prawną prawidłowo ustalonej i bezspornej w sprawie podstawy faktycznej orzeczeń Sądów obu instancji.

W okolicznościach sprawy nie ma uzasadnionych podstaw zarzut skarżącego rażącego naruszenia prawa przez Sąd Rewizyjny i przez Sąd I instancji. Zaskarżone wyroki są zgodne z prawem. Skoro nastąpiło rozwiązanie stosunku pracy z powodem na skutek likwidacji Państwowego Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w O., zaistniała przyczyna uzasadniająca zastosowanie dyspozycji wynikającej z art. 20 ust. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela, (Dz. U. Nr 3, poz. 19 ze zm.), a w szczególności w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 5 czerwca 1992 r. o zmianie ustawy - Karta Nauczyciela (Dz. U. Nr 53, poz. 252). W przepisie tym ustawodawca nie uzależnia przyznania odprawy pieniężnej nauczycielowi od pozostawania bez pracy po rozwiązaniu z nim stosunku pracy.

W wypadkach, w których ustawodawca z uzasadnionych powodów wyłącza dopuszczalność przyznania pracownikowi odprawy pieniężnej w razie rozwiązania z nim stosunku pracy z przyczyn likwidacji zakładu pracy, to wyraźnie o tym stanowi. Ustawodawca uczynił tak np. w art. 8 ust. 3 pkt 1-6 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 1990 r., Nr 4, poz. 19 ze zm.) i art. 33 ust. 2 ustawy z dnia 22 marca 1990 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. Nr 21, poz. 124 ze zm.) oraz art. 17 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. w związku z art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. Nr 31, poz. 214 ze zm.). Przepis art. 20 ust. 2 Karty Nauczyciela nie zawiera żadnego zastrzeżenia, z którego wynikałoby, że odprawa pieniężna przysługuje nauczycielowi tylko wtedy, gdy pozostaje on bez pracy. W związku z tym - wbrew stanowisku wyrażonemu w rewizji nadzwyczajnej - brak jest wyraźnej podstawy do odmowy przyznania odprawy pieniężnej nauczycielowi, z którym rozwiązano stosunek pracy na skutek likwidacji zakładu pracy, chociażby następnie niezwłocznie podjął on zatrudnienie w innym zakładzie pracy. Celowościowa wykładnia pojęcia odprawy (mającej różne znaczenie i cel w zależności od podstawy prawnej) w oderwaniu od konkretnej regulacji ustawowej, prowadząca do odmiennego rezultatu niż

wynika to z określonego przepisu ustawowego, nie może - zdaniem Sądu Najwyższego - stanowić podstawy do pozbawienia pracownika przysługującego mu z mocy prawa świadczenia. W tym świetle okazuje się, że brak jest uzasadnionych podstaw do uwzględnienia rewizji nadzwyczajnej.

Z tych względów Sąd Najwyższy na zasadzie art. 421 § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

=====